

— Izhaja vsaki dan. —

Če ob nedeljah in praznikih ob 5. uri ob ponedeljkih ob 2. uri zjutraj.

Posamične številke se prodajajo po 3 novč. 16 stotina. — Monograh tobačarnah v Trstu in okolici. Ljubljani. Gornji. Ljilj. Kranj. Maribor. Celovcu. Idriji. St. Petru. Sežani. Nabrežini. Novemestu itd.

Delase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 4. sveder. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto petič; poslanice smrtne, javne zahvale in domači oglašji po pogodbi.

TELEFON šte. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko

V edinosti je moč!

Naročnina znaša

za vse leto 24 K. pol leta 12 K. 3 mesece 6 K. — Naročbe brez doplačila naročnine se uprava ne ozira. — Če dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefranko namreč se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. — Naročnine oglaševanja in reklamacije se pošiljati na upravo lista.

JREDNIŠTVO. ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.) — Odjatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik cenzorski lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konosocij lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Poštno-hranilni račun št. 652.911.

Utis carjevega manifesta.

V Moskvi.

MOSKVA 20. Manifest carjev je bil na slovesen način ob velikem navalu naroda prečitan v cerkvah, dumah in zbirališčih zemstev.

V Rigi.

RIGA 20. Za obširno Rusijo in našo ožjo domovino je došel velik zgodovinski trenotek. Ob 12. uri so izredne izdaje listov priobčile carjev manifest. Toliko konservativne kolikor liberalne kroge je manifest zadovoljil.

V Portsmouthu.

PARIZ 20. Dopisnik „Matina“ poroča iz Portsmoutha: Manifest je bil tukaj znan o polnoči. Jaz sem takoj vprašal Witteja za njegovo mnenje. On je izjavil: Tukaj je zgodovinski dokument največega pomena za bodočnost Rusije. Na ljudstvo napravi manifest najbolj utis ter znatno zboljša notranji položaj.

Dopisnik je vprašal: Je-li dokument proglašen ravno v tem trenutku zato, da ruski narod laglje pritrdi koncesijam, ki se jih dovoli Japoncem, oziroma nasprotno, da se narod laglje vname za nadaljevanje vojne in laglje dovoli nove žrtve?

Witte je odvrnil: Izbrani trenotek nima s takimi pomisleki ničesar opraviti. Proglasilo se je dokument, ker je bil dovršen. Ko bo vse objavljeno, kar se tiče mirovne konference, tedaj bo ruski narod videl, da smo Japoncem več dovolili, kakor je Japonska zahtevala pred vojno, in ker naše ljudstvo ne želi ponižanja, bo sedaj z nadaljevanjem vojne popolnoma zadovoljno.

V Ruski-Poljski.

VARSAVA 20. Napredna stranka, ki je poglavito raprezentirana po mestni inteligenci, smatra državno dumo kakor početek ljudskega zastopstva, iz katere se še le s časom razvije popolni parlament.

V konservativni pomirjevalni stranki, kateri pripada visoko plemstvo, vlada veselje nad tem, da je Rusija nastopila novo pot, ki vodi do prave države. Nadejati se je, da bodo izjemne določbe glede volilnega reda le kratko časa trajale ter da bodo po preteku prehodne dobe odpravljene.

Narodni demokratje in Vsepoljaki, ki se rekrutirajo iz nižjega plemstva in duhovščine, so nasproti centralnemu parlamentu indiferentni ter so popolnoma hladno vsprejeli izjemne določbe, ki se tičejo Poljakov.

Vojna na skrajnem Vztoku.

Poročilo carjevo Lineviču.

BEROLIN 20. Iz Petrograda brzojavljajo, da je car odposlal generalu Lineviču

brzojavko, v kateri mu izreka svojo popolno priznanje za zasluge in njegov patriotizem. Istočasno ga opominja, naj bo pripravljen na vse slučajnosti.

V zunanjem uradu pričenjajo že brniti Rusijo za slučaj, da bodo mirovna pogajanja prelomljena.

MIROVNA POGAJANJA.

Wittejeva pooblastila in navodila.

PETROGRAD 20. „Slovo“ je priobčilo razgovor, ki je ga njega dopisnik imel dne 17. t. m. z Wittejem: „Torej je malo nade na srečen izid mirovne konference?“ — Witte: „Jaz nimam osebno od početka niti najmanj nade.“

Witte je tudi izjavil: „Razun pooblastil, imam tudi navodila, od katerih ne morem odstopiti.“

Nove izjave Witteja.

BEROLIN 20. Poročilo „Lokal-Anzeigerja“ javlja iz Portsmoutha: Witte je izjavil: „Kaj naj vam rečem? Položaj je jasen in likvidiran. Baron Komura in jaz stojiva na preži eden nasproti drugemu kakor psa in čakava. Kaj se lahko zgodi do torka, ob 3. uri popoldne, ko prične zadnja seja, ne morem prorokovati.“

Neki Japonec mi je rekel doslovno: „Mi smo pripravljeni na koncesije, ki se zde svetu malenkostne, toda našemu narodu se zde iste veleobširne. Mi bomo tudi na to pristali, ako se Rusi pokažejo spravljiveji.“

Ministersko posvetovanje v Tokiju.

TOKIO 20. Ministerski svet je imel predpoludne dolgo posvetovanje. Nato je ministerski predsednik vsprejel angleškega odposlanca, s katerim se je dolgo razgovarjal.

Baron Rosen v Oysterbaji.

OYSTERBAY 20. Danes popoldne je baron Rosen dospel v vilo Rooseveltovo, kjer je ostal eno uro.

Posredovanje Rooseveltovo.

PORTSMOUTH 20. Tukaj ostali členu ruske mirovne misije so izjavili, da pod sedanjimi okolnostmi pomenja posredovanje Roosevelta, da pride do 22. t. m. do spremembe položaja. Japonske kroge utegne popariti misel, da se nevtralna vlesila umešava. Ugleden člen japonske misije je izjavil, da je Tokio jedino mesto, kjer bi pritisk imel nado na vspeh.

Brzojavne vesti.

Baron Gautsch.

DUNAJ 20. Ministerski predsednik Gautsch je popoldne odpotoval v Isl.

Grof Goluchowski.

DUNAJ 20. Minister unanjih stvari grof Goluchowski se je popoldne podal v Isl.

Kakor da jo je zadela strela, stresla se je in zakričala grozno: ali v hipu jej je Prodanič neusmiljeno stisnil roko ter zavlekel grešnico v hladno temnico.

— Tu ti je postelja, je rekel Prodanič, pokazavi na široko klop posuto s slamo. A ne boj se, da bi poginila od lakote. Moja skrb bo, da te bom sladko hranil.

Lukrecija ga je pogledala blaznim očesom, a potem se je sedaj pa sedaj nasmihala kakor da smatra vse to za samo salo. Ali, ko jo je Prodanič rinil dalje v temnico ter je, odlomivši polovico luči, zataknil to polovico v izdolbino zidu, tedaj se je deklica oprijela z obema rokama Prodaničeve obleke, pala na kolena in je jela omahovaje jecati zamolklo. A skozi škripanje z zobmi si umel samo besedo: milost, milost! Ali o milosti ni bilo govora. Prodanič je izletel iz temnice, železna vrata so se zaprla za njim, in trikrat se je zasukal težki ključ v ključavnicici.

Kleče se je ozirala grešnica po svojem stanovanju, a ni opazila ničesar dru-

Mlin pogorel Več ljudi zgorelo.

SZOLNOK 20. Umetni mlin „Hungaria“ je popoldne pogorel. Požar je uničil vse zaloge žita in moke. Pogorelo je tudi 45 delavskih hiš. Več ljudij je našlo v plamenu smrt. Škode je 3 milijone kron, mlin in zaloge so bile zavarovani.

Utrjenje balearskih otokov.

MADRID 20. Vojni minister predloži zbornici predlogo, naj se utrde balearski otoki. Razburjenje provzročeno vsled lakote v Jerezu, Cordovi in Huelvi traja dalje.

Angleška eskadra v baltičkem morju.

LONDON 20. „Daily Mail“ poroča, da poseti angleška eskadra pod admiralom Wilsonom Kodanj in Stokholm, toda nobene norveške luke.

Japonska eskadra na Kamčatki.

TOKIO 20. Poveljnik eskadre odposlane na Kamčatko poroča, da je dne 13. t. m. v zalivu Petropavlovsk zaplenil rusko transportno ladjo „Australia“.

Knez Bülow in poslanik Szögyeny-Marich.

KASSEL 20. Iz Wilhelmshöhe poročajo: Včeraj popoldne se je v cesarskem gradu med knezom Bülowom in poslanikom Szögyeny-Marichem vršil razgovor, ki je trajal dve uri. Poslanik Szögyeny-Marich nastopi večtedenski dopust.

Izjave uglednega poznavatelja ruskih odnosajev.

Dopisnik dunajske „N. Fr. Presse“ v Petrogradu je imel z nekim uglednim poznavateljem ruskih razmer, ki zastopa konservativno stališče, razgovor. Ta poznavatelj je naglasil, da sedanjí carjev manifest več dovoljuje, nego so členu zemstev v početku zahtevali. On je prepričan, da stopi sedaj Rusija v vrsto ustavnih držav, ker smatra za gotovo, da se funkcije zastopstva, ki ga sklicuje car, kmalo razsiri. Seveda je to odvisno od načina, kako da bodo izvoljeni zastopniki delovali.

Omenjeni poznavatelj označa manifest kakor dogodek izrednega pomena. Da se istega prav cení, treba je imeti pred očmi, koliko časa se je za to pridobitev vršil boj in kako da so isto dosledno odklanjali. Navedena oseba meni, da ni ruski narod še zrel za tak parlament, kakor ga ima Angležka, mnenja je tudi, da bo car potrjeval vse zakone ki jih skleneta državna дума in državni svet.

Kakor posebnost naglašá poznavatelj, da so vsi ruski uradniki izključeni od pasivne volilne pravice in to izhaja iz velike nenaklonjenosti, ki jo ima ruski narod nasproti „činovnikom“. Očividno upajo v Ru-

zega, nego svetle kapljice na zidu, ki so čudovito trepetale ob svetlobi luči.

Mikič pak je hitel v svoje stanovanje, se vrgel oblečen na posteljo in skoro mu je spanje zaprlo trepalnice, ali ni spal mirno; v spanju so ga proganjale grozne slike. Tisoči in tisoči rok je segalo proti njemu, tisoči in tisoči grl je kričalo gromko: Izdajica! Izdajica!

Mej tem, ko je razsrjeni sin Ahacija Prodaniča vlačil brezdušno grešnico v temnico pod hišo svojega očeta, da jo pridrží tamkaj, da je ne pusti med svet, da porotniki morejo dovršiti svoj posel, posvetovalo se je plemstvo, zavarovano po navzočnosti Ladis'ava Lučenca, kako se porazdele v pojedine okraje in si nanesubijo čim več pristašev in vojske. Tedaj se je dvignil iz-med zbora kanonik Lancelot in rekel:

— Dovolj nas je tu, gospóda, ki smo z dušo in telesom za novega kralja, in vsakdo izmed nas ima uglednih prijateljev, ki nam bodo sledili. Ne dvomim, da bi

siji, da postane vsled te določbe duma popularnejša. Izlasti je čudno, da manifest izključuje podelitev temeljnih pravic. To se je bajé dogodilo radi sedanjih nemirov, ki vladajo v deželi.

Preden se dežela pomiri ni misliti na plodonosno delovanje dume in že sedaj se lahko računa z možnostjo, da bo v rusko spodnjo zbornico izvoljeno večé število najradikalnejših agitatorjev. Ne sme se računati pri ruskem kmetskem prebivalstvu v sedanjih razmerah na konservativna čustva. Poznavatelj ne razlaga volilnega reda včeraj proglašene ustave v smislu, da bodo tudi Židje dobili, kakor drugi državljani, enakopravnost.

Konečno je opozoril na važni moment, namreč na koncil ruske duhovščine, ki bo v kratkem sklican in ki bo imel na tolačenje proglašanih določeb in verske svobode velik upliv. Že sedaj se v pravoslavni cerkvi izjavlja, da bo ista z omejenimi določbami težko vškodovana.

Drobne politične vesti.

Odstop bana Pejačevića.

„Obzor“ javlja, da je doznal iz povsem zanesljivega vira, da je ban Pejačević podal svojo ostavko. Ni se znano, bo li ostavka vsprejeta ali ne; radi tega je uradnim novinarom naloženo, naj vesti o tem dementirajo.

Domače vesti.

Naša bodočnost. Star »sitnež« nam piše:

Naša in slehernega naroda bodočnost je v mladem naraščaju — v mladini. V našem mestu in po predmestjih, kakor tudi v spodnji in celo v zgornji (deloma) okolici, nam bo izvršiti še precej dela, predno pridobimo oni del »naše« mladine, ki je še nezaveden. Nočem tajiti, da se je že storilo mnogo v tem pogledu in to osobito v zadnjem času — ali vkljub temu je še mnogo mnogo dela! Ako opazujem mastno mladino, opažam, da je ista v sreču narodna, da ista mladina tudi sodeluje v narodnih društvih — da pa dobršen del te mladine paralizuje vse to delo s tujo govorico, kjer le more, to je, kjer se ne boji, da bi jo kedo karal radi tega. Od take mladine naš narod nima mnogo pričakovati za bodočnost. Ako že deklina sama rada sčebeta tuj jezik in ako se mladenič ne sramuje obcevatí se Slovenci v tujem jeziku, potem je gotovo, da taka mladina, združivša se v zakon — pozabi na svoj materini jezik, na svoj narod in na vse, kar mora biti najdragoceneje slehernemu poštenemu človeku. Od take mladine nima naš narod pričakovati ničesa. Tudi v predmestjih in

nas bilo dvakrat več tu, da ni čas prekratek in da ni tako potrebno, da stvar ostaja tajna; kajti, tu vidite, po nesrečnem slučaju je bila vendar izdana in toliko da nismo vsi skupaj pršli od glavo. V taki stvari je živa beseda najbolj izdatna in jaz bi prosil gospode bosanske odposlance, da ostanejo še kateri dan v tem kraju ter da obiščejo vsaj po okolici nekoliko važnih in uglednih plemičev, o katerih vem, da mrze Šišmana, ali so stari, ljudje starega kova, pak hočejo, da jih človek prosi, da se jim laska. Njih obiščite na vsaki način, a njihova imena vam že označimo. Je-li to tudi vaša volja?

— Je, gospod kanonik, je rekel Berislav, bodi po tvojem!

— Jaz mislim, da smo izvršili za danes svoje opravilo, je rekel Ahacij. Vskliknimo še enkrat: Živio kralj Tvrdko!

— Živio! se je odzvalo plemstvo ter se začelo razhajati po temni tili noči, ki je bila edina priča njihove tajne.

(Pride še.)

PODLISTEK.

277

Prokletstvo.

Izgodovinski roman Avgusta Šanoo. — Nadaljevanje in dovršil I. E. Tomić.

Prevél M. O. Š.

— Iznebi se me, pusti me, da grem, od koder sem prišla, je zakričala Lukrecija, izvija se kruti desnici Mikičevi, ali ta je posegnil po njej silovito, jo povlekel na hodnik in hitel z njo po malih zavitih stopnjicah, dokler se ni ustavil pred železnimi vratmi. Tu je v hipu odprl s ključem vrata in pred njim se je odprl globok teman prostor, v katerem so debeli stebri nosili močne oboke. Prodanič jo pomolil bakljo v ta prostor, kamor je le po dnevu prihajalo nekoliko luči skozi malo odprtino.

— Vidiš-li to, draga Lukrecija? Tu te ne vidi nikdo, tu te ne čuje nikdo, tu boš snivala sladke ljubavne sanje, dokler ti ne izmislimo plače, vredne tvoje dobrote in tvoje ljubezni.

po okolici imamo take izgubljene mladine. V sv. Ivanu, kjer je naš živelj vendar razvit (vsaj takega se kaže na raznih volitvah), je dober del mladine (mladeničev), ki, ako le morejo, občejejo med sabo v tujem jeziku in zapojejo kako »Rešeto«! Istotako je v Rojanu, Sv. Mariji Magdaleni spodnji in zgornji, v Rocolu, Škednju itd. Mene boli srce, ko grem po mestu in moram slišati naše ljudi, kako se pačijo v tujem jeziku, ko je vendar naš jezik tako mil in lep! Še bolj sem vžaljen, ko hodim po okolici in moram tam poslušati domače mladeniče (deklet je le malo takih), ko se z govorico in petjem pačijo v tujih jezikih, mesto da bi govorili svoj materini jezik. Pevska društva so sicer že mnogo popravila in stvar se obrača na boljše. Ostaja pa še velikega dela, ki naj se ga primejo vsi zavedni narodnjaki. Pevsko društvo »Adrija« v Barokovljah ima za svoje ude precej mnogo številno biblioteko. Bi-li ne bilo umestno, da bi si tudi ostala pevška društva, osobito po okolici, omislila primerno število dobrih knjig? S tem se bolj oživljala narodni čut in povzdigala naobrazbo v mladini. V mestu imamo štiri knjižnice. »Delavsko podporno društvo«, »Slavjanska Čitalnica«, »Tržaško podporno in bralno društvo« in »Sv. Jakobska Čitalnica«, imajo biblioteko za svoje ude. Vse te pa so precej slabo urejene in premalo preskrbljene z dobrim čitvom. Ker je pa večina tržaških Slovanov brez vsake biblioteko (omenjena društva posojujejo knjige le svojim članom), bodi naša dolžnost, da osnujemo veliko vseslovensko biblioteko, ki bi se je lahko poslužoval sleherni Slovan iz mesta in okolice. Da si torej vrline bodočnost našega naroda — našo mladino, moramo skrbeti, da bo ista spoznavala vrline svojega naroda, kar se zgodi, ako bo mladina čitla lepe slovenske knjige.

P. S. Da se naša mladina navduši za narodno stvar, bi bilo dobro, ako bi isto kolikor več možno nagovarjali, da pojde dne 10. prih. meseca znani v Ljubljano, da bo videla tam naše lepo središče, da se pokloni spominu velikega Prešerna in da zadobi pravega pojma, koliko more tudi mal narod, ako je energičen, vstrajen, delaven in probujen!!

Čehi na shodu slovenskega narodno-radikalnega dijaštva v Trstu. Iz slovenskih akademskih krogov: Od nekdanj so bili poleg naših južnih bratov Čehi nam najiskrenejši in najodkritosrčnejši prijatelji. Nije skoro prilike v našem javnem življenju, da bi nam Čehi ne izrazili na kterisižebodi način svojih simpatij. Ni čuda torej, da pohite v odličnem številu jeseni v Trst, da prisustvujejo našemu dijaškemu shodu. Težnje in ideje narodno-radikalnega dijaštva slovenskega jim niso neznan: že takoj od začetka so spremljali novo naše gibanje z nenavadnim zanimanjem, s toplimi simpatijami so zasledovali vsak novi pojav v naši struji. In ne le inteligenca, tudi dijaštvo, kar moramo konstatirati s posebnim zadovoljstvom.

Ko se je v Pragi začel glas, da pri rede narodno-radikalni akademiki prvi svoj shod pa je izdala »Zveza češkoslovenskega dijaštva« parolo: »V jeseni v Trst«; Češkimi dijakom pa se pridruži lepo število čeških inteligentov.

Med odkritosrčne prijatelje, med rodne brate pridejo, ki vedo ceniti njih prijateljstvo in njih ljubezen, ki jih enako iskreno in odkritosrčno ljubijo. Upamo, da se bodo med nami čutili, kakor med svojimi brati in prepričani smo, da stori naše dijaštvo in narodno prebivalstvo v Trstu vse, da jim ugodni in prijetni utisi iz slovenskega juga ostanejo neizbrisni za vedno!

Država v državi. Svetoivanski ro doljub nam piše: Pri nas v Avstriji imamo zakone, ki silijo slehernega državljan, da se mora, ko je dovršil 14 leto, na kakov način prehranjati, ako dotičnik nima starišev, ali drugih dobrih ljudi, ki bi ga preživljali tudi po 14. letu. Imamo zakone, ki strogo zahtevajo, da mora vsaki otrok, ko je dovršil 6. oziroma 7. leto, zahajati v ljudsko šolo in to do dovršenega 14. leta. Ako se kedo brani izpolnjevati te in druge zakone, ga oblastva kaznujejo z denarno globo in (ako treba) tudi s zaporom. Ti zakoni veljajo za vse državljane, brez izjeme — pardon! Izjeme smejo delati le — cigani! Vsi mi odrasli državljani

moramo izpolnjevati vse predpise državnih, deželnih občinskih zakonov — le oigani so tu država, v državi!

Med tem, ko se mi mučimo za vsakdanji kruh, med tem, ko moramo mi pošiljati svoje otročice v šolo, smejo cigani živeti le od beračenja, sleparije in tatvin, a njih deca je odvezana od šolske dolžnosti ki veže vse nas!

Pod Katinaro, na Vrdeli in drugodi okolo Trsta se valjajo cele tolpe ciganske zalege, ki nikdar ne dela in se preživlja le na razne nedovoljene načine.

Pred par dnevi je ta svojat izvabila, kakor ste sporočili, od neke neumne ženske nad dvesto kron, to je vse, kar si je bila reva prihranila! Koliko sličnih tatvin se pa izvršuje, ne da bi stvar prišla v javnost, ker se operhajenci sramujejo, da bi stvar izdali javnosti?!

Z eno besedo: s cigani so prava in trajna nadloga krajem in ljudstvom, okolo katerih se klatijo.

Nam na gre v glavo, zakaj se državne in mestne oblasti ne upajo že enkrat energično nastopiti proti ciganski zalegi?!!

Ako se z nami, navadnimi državljani, postopa tako strogo po zakonih; zakaj ne polovč ciganske druhal in jo silijo k poštenemu delu? Ako ne gre z lepó, pošlje naj se lenuhe v prisilno delavnico! In ako ne pomore to, naj se ukrene potrebno, da se ta izmeček človeštva ne bo preživljal še nadalje z nepoštenimi sredstvi. Mi, ki imamo vedno sitnosti s cigani, apeliramo na c. kr. namestništvo, c. kr. redarstvo in na mestni magistrat, naj ti poklicani faktorji že enkrat izčistijo to nadlogo iz našo okolice! Ako so tujci, naj gredo v svoje kraje, ako pa so pristojni v Trst, naj pošteno delajo, ali pa — v zapornicah!

„Narodni Dom“ v Podgradu. Dne 27. t. m. bo ob slavnosti odpretja »Narodnega Doma« prirejen banket. Kuvert za posamezne osebe velja 2,50 K. Kdor se želi udeležiti, naj se prijavi do 25. t. m. hotelirju »N. Doma«. Za vožnjo iz postaj Herculje—Kozina in Trnovo—Bistrica bode pripravljenih samo toliko skupnih vozov, da dobe prostora oni ki se prijavijo slavnostnemu odboru vsaj do 25. t. m. Cene za enkratno vožnjo določene so za vsako osebo po K. 1,50 iz Herculje—Kozine in po K. 1 K iz Trnovo—Bistric.

Iste cene veljajo za povratno vožnjo. Odbor.

Razveseljiva vest. G. dr. Ivan Dečko, ki se je mudil v sanatoriju v Gradcu, se povrne v kratkem čil in zdrav v Celje. Izlasti ob sedanjih razmerah v Celju, ko je zbesneli sovražnik jel rabiti brahijalno silo in se posluževati fizičnega nasilja, ravno sedaj torej, ko imajo tamošnji voditelji naši na sebi toliko dela in toliko odgovornost: je le z veseljem pozdravljati povrnitev take delavne sile, kakoršnja je dr. Ivan Dečko, ki mu tem potom iskreno čestitamo na srečnem ozdravljenju.

Častniki v civilni obleki. Javlja se, da so poveljniki polkov po višem nalogu dovolili častnikom, da zamorejo izven službe pohajati v javnost in javne lokale tudi v civilni obleki.

Tako treba! Celjsko politično društvo »Naprej« priredi v najkrajšem času celo vrsto shodov po celjski okolici, da na ta način začne z organizacijo naših narodnih vrst, da polagoma ves narod združi v trdno bojno falango, ki bo stala v bran in odbijala nemško gospodarstvo. Tu gre v prvi vrsti za to, da pridobe ljudstvo v prvi narodne cilje, za gospodarsko osamosvojenje naše. Železo je treba kovati, dokler je vroče. Po tem pravilu hoče delovati »Naprej« v tem razburjenem času, ko so celjski renegatje tolovajski napadali slovensko last, plameni ogorčenje v vseh slovenskih središih zoper grozodejstvo in zločinstvo celjske ulčne črede in njenih pastirjev — najviših glav!!

V Opatiji je bilo od 1. septembra 1904 pa do vštete 16. avgusta 1905. 25106 oseb. Od 10. avgusta pa do vštete 16. avgusta je prirastlo 474 oseb. Dne 16. avgusta je bilo navzočih 1711 oseb.

Nesreča v podzemski jami. Predsinočnjim, prepozno za včerajšnje številko »Edinosti« in ko smo imeli že tako preveč gradiva za list, smo zvedeli o nesreči, ki se je pripetila trem mladim, komaj 16-letnim dijakom tukajšnje občinske realke

v podzemski jami onkraj Opčin, znani pod imenom »Jazbina«, v kateri je eden teh treh našel prerano smrt.

Dijaki Graziadio Cassab, Fran Bastiancich in Ivan Giral di so šli v petek popoldne iz mesta in se napotili na Opčine. Zmenjeni so bili že prej, da grejo pregledat omenjeno jamo. Pred odhodom so tudi vsi trije povedali svojim starišem, kam da so namenjeni. No, stariši vseh treh so jih zaman pričakovali vso noč od petka do sobote.

V soboto v jutro okoli 6. ure je pastir Anton Danev z Opčin gnal živino na pašo. Prišedši v bližino jame, ki je kaka 2 km od vasi proti Sežani, je začul neko vpitje. Zdelo se mu je takoj, da vpitje prihaja iz jame. Šel je bliže in se prepričal, da nekdo iz jame kliče na pomoč. Oglašil se je vpijočim in potem šel naglo proti vasi, do obvesti ljudi. Mej potjo je pa srečal poljskega čuvaja Frana Mesarja in temu je povedal o vpitju na pomoč, ki da je je slišal iz jame. Mesar se je hotel najprej prepričati, da li je res kar je dečko trdil. Šel je torej i on k jami in zaklical vanjo. Takoj se mu je iz jame odzval glas v italijanskem jeziku: Pomagajte! Rešite nas! Smo lačni! Ob enem je pa Mesar opazil vrv, ki je bila privezana za neko bližnje drevo in ki je visela v jamo.

Na to je šel Mesar takoj v vas in tam obvestil župana, a ta je obvestil načelnika ondotne orožniške postaje. Šli so potem vsi k jami in nesli seboj jedi in pijače, da so jih po vrvi spustili ponesrečencem v jamo. Nekteri Openci so se takoj ponudili, da se spustijo po vrvi v jamo in da gredo ponesrečencem na pomoč, a načelnik orožniške postaje jim ni tega dovolil, ker je to smatral za prenevarno. Šel je pa na Opčine in od tam telefoniral gasilec.

V tem času sta se pa pripeljala s kočijo na Opčine gospod Bazilij Cassab — oče enega onih treh dijakov — in pa gospod Evgen Boegan, ki je člen tukajšnjega italijanskega planinskega društva in predsednik odseka za jame. Gospod Cassab je bil namreč naprosil gospoda Boegana, naj mu pomaga iskati sinu. Prišedša na Opčine sta pa takoj zvedela o dogodku. Gospod Boegan je po vrvi lestvi zlezel v jamo in se kmalu vrnil iz iste z enim ponesrečencem. Bil je to Ivan Giral di. Boegan se je zopet vrnil v jamo in prišel zopet iz nje z Bastiancichem. Cassaba pa ni bilo. Pač bil je tudi Cassab, a bil je v drugem, za kakih 15 m globokem oddelku jame, odkoder so ga slednjič potegnili — mrtvega.

Evo, kaj sta povedala rečena mladeniča. V petek popoldne ob 5. uri so prišli vsi trije k jami. Privezali so vrv k drevesu in se po njej spustili v jamo. Prvi je bil Cassab, drugi Giral di a zadnji Bastiancich. Ob 6. uri so bili vsi trije v jami. Pregledali so isto od vseh strani. Za tem so sklenili, da grejo iz jame. Prvi je začel plezati po vrvi iz jame Giral di. A njih vrv je bila gladka in ko je preplezal nekoliko metrov, se je moral spustiti nazaj ker so mu bile moči odpovedale. Za njim je poskušal Bastiancich, a tudi njemu so kmalu odpovedale moči in moral se je spustiti nazaj. Tedaj si je pa Cassab izul čevlje in se spustil na vrv. Plezal je toliko časa, da ga nista tovariša več videla in da se jima je zdelo — sodeč po času — da mora biti kmalu na vrhu. Na enkrat sta pa začula grozen krik in za tem zamolklo bobnenje, kakor bi bilo nekaj padlo in se torkljalo v drugi oddelek jame in potem kakor padec nečesa težkega. Slišala sta na rob, ki deli prvi oddelek jame od drugega, in tam sta poslušala, a slišala nista nič.

Razumela sta takoj. Vsa prestrašena sta se stisnila v kot in molčala in trepetala. Iz tega stanja ju je vzbudil mraz. Pogledala sta na toplomer — ki sta ga imela seboj — in ta je kazal + 9° Cels. Noč jima je bila grozno dolga, a ko se je zdanilo, sta začela vpti.

No, ostalo nam je že znano. Ne bomo opisovali žalosti gospoda Cassaba, ki je bil prišel na Opčine iskat sinu, a je našel le istega mrtvo truplo. Pogreb pokojnega Cassaba se je vršil včeraj popoldne o 5. uri in pol ob mnogobrojni udeležbi, in sicer iz mrtvašnice pri sv. Justu, kamor je bil mrlič prenešen.

»Škrata« je izšla 33. številka z različnim berilom in mnogimi izvirnimi slikami.

Loterijske številke izžrebane dne 19. t. m.:
Trst 11 42 78 54 83
Lince 19 56 8 66 36

Koledar in vreme. Dates: Ivana Franciška, udova: Z. Lidrag; Mirjana. Jutr: Simforijan, mučenec; Ostrivoj: Moma. Temperatura: ob 2. uri popoldne + 29° Celsius. Vreme: lepo.

Razne vesti.

Izgubljena umetnost. Veliko premoženje bi si lahko pridobil oni, ki bi zopet iznašel zmes kovin, iz katere so stari Egipčani, Meksikanci in Peruanci izdelovali svoje orožje in orodje. Akoravno so vsi ti narodi dosegli visoko kulturno stopinjo, ni vendar noben odkril železa, da-si se je železna ruda nahajala v vseh teh treh deželah. Na mesto železa so imeli zmes raznih kovin, ki je bilo trda kakor jeklo. Vzlic največemu prizadevanju niso zamogli učenjaki razpoznati dotične zmesi ter se je izgubilo znanje, kako se je mešanje prirejalo. Veliki naravo slovec Humboldt je skušal razkriti to po analizi dleta, ki so ga našli v srebrnih rudnikih peruanskih. Humboldt pa je iz tega preiskovanja seznan le toliko, da je bila zmes sestavljena najbrž iz kotlovine in nekoliko cina (podobno materialu naših zvonov). Taka zmes pa ni tako trda kakor jeklo; umevno je torej, da kotlovine in cin nista mogli biti edini kovina stare zmesi. Kakoršna koli je bila torej ta zmes, na vsaki način so ti stari narodi umeli kotlovinu tako spremeniti, da je bila v vsakem oziru podobna jeklu, ki se ga danes umetno pridobiva iz železa.

Koliko dobička donša perutnistvo. Ta stroka se goji posebno na Ogrskem. Leta 1897 so izvezili od tamkaj: žive perutnine za 8.934.000 kron, zaklane perutnine za 13.412.000 kron, jajec za 2.550.000 K, perja za 11.422.000 K. — Skupno za 36.224.000 K.

To število se je pa v zadnjih letih pomnožilo, tako, da je leta 1902 doseglo ogromno svoto 69.509.168 K. Samo jajec je bilo leta 1900 iz Ogrske dovoženih k nam za 17 milijonov kron.

Piromanija. Iz Budimpešte poročajo, da je v Szerenczu sin kmetovalca Gabrijela Nagyja, ki trpi na piromaniji, zažgal zaboj neomlatenega žita. Ogenj se je naglo razširil ter v nekaj urah upepelil letino 32 kmetom.

Zaklad velike španske armade. Leta 1588 je španski kralj Filip II. poslal proti Angležki veliko floto. To floto so pa razbili silni viharji ob angležki in škotski obali. Nedavno temu so ustanovili društvo, ki hoče poiskati to vojno blagajno nahajajočo se na dnu morja. Nedavno temu so našli ob škotski obali na dnu morja prve zlate denarje, ki so dobro ohranjeni. Razun denarja so našli tudi dve krogli za top iz železa in dve iz kamena.

Tovarna pohištva
Aleksander Levi Minzi
ulica Tesa 3tv. 52. A (lastna hiša).
ZALOGA:
PIAZZA ROSARIO (šolsko poslopje).
Cene, da se ne bati nobene konkurence.
Sprejemajo se vsakovrstna dela tudi po posebnih načrtih.
Ilustrovan cenik brezplačno in franko.

Narodni kolek je
zabili pri upravi
„Edinosti“

TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON
TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5
REKLOVANJE PO NAJMODERNEJŠIH ZAHTEVAM
KATALOGI BREZPLAČNO.